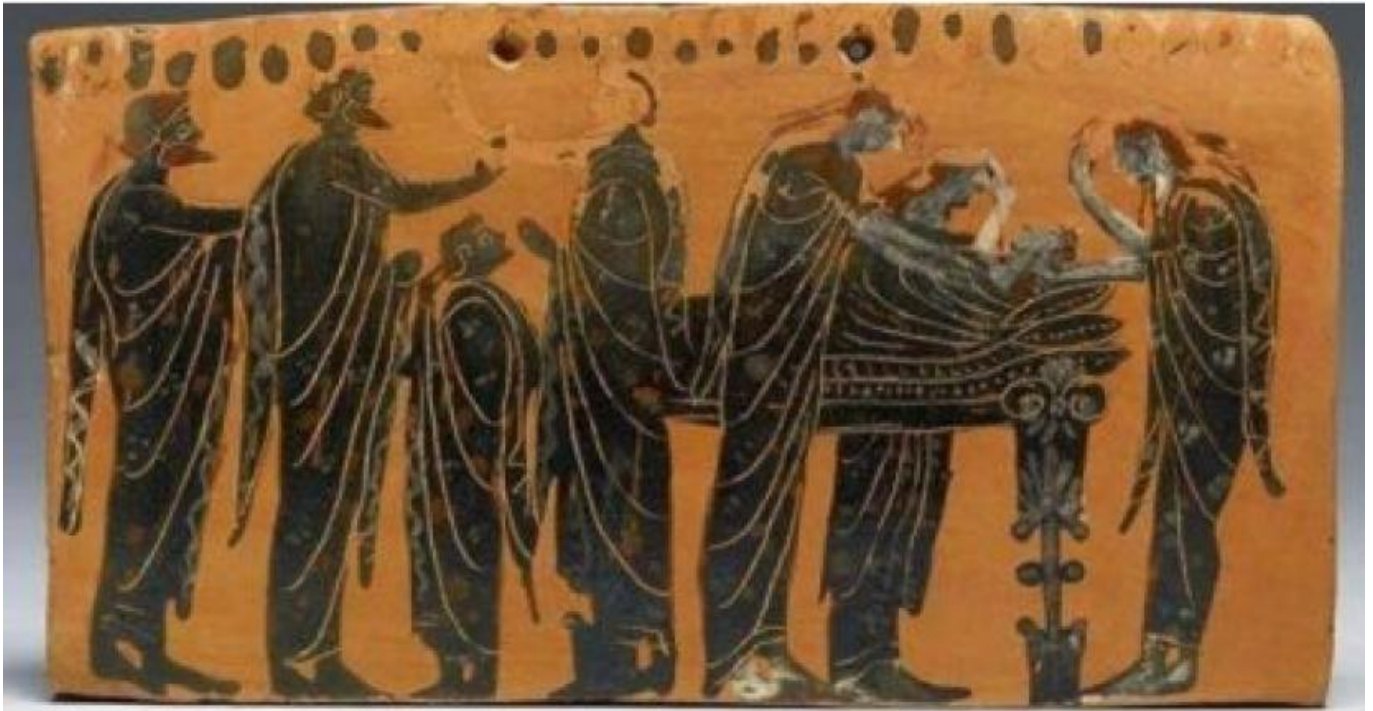

Η ταφή στην αρχαία Ελλάδα - Η περιποίηση του νεκρού, οι μοιρολογίστρες και τα νεκρόδειπνα - Γιατί έκαναν βράδυ τις κηδείες...

[Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός / Ιστορία, Αρχαιολογία, Παλαιογραφία, Στρατιωτικά & Εθνικά θέματα](#)

Η ταφή ή καύση ή ενταφιασμός στην εποχή των αρχαίων Ελλήνων, επιβάλλεται από θρησκευτική ανάγκη και όχι μόνο για λόγους υγιεινής. Αρκεί απλώς ένα ράντισμα του νεκρού με χώμα, ώστε να εξευμενισθεί και να μη γίνει ον που επιτίθεται και τιμωρεί. Αυτό το καθήκον επιτελεί η Αντιγόνη στο νεκρό σώμα του αδερφού της Πολυνείκη και αψηφά τη θανατική ποινή που της επιβάλλει ο Κρέων (Σοφοκλέους, Αντιγόνη) Ο Ομηρικός κόσμος των νεκρών εντυπώθηκε τόσο βαθιά στην συνείδησή των Ελλήνων, ώστε ούτε οι φιλοσοφικές θεωρίες (Ορφικοί, Πυθαγόρειοι και Πλατωνικοί), μήτε καν ο Χριστιανισμός, κατόρθωσαν να τον ξεριζώσουν από τις ψυχές τους.

Στη λαϊκή μας παράδοση, ο Άδης των σημερινών Ελλήνων είναι ο υποχθόνιος κόσμος του Ομήρου, ο κόσμος εκείνος χωρίς παρηγοριά... Η περιποίηση του νεκρού ήταν πράξη τελετουργική. Έπλεναν κι έντυναν τον νεκρό με ρούχα καθαρά, συνήθως λευκά, και τον τοποθετούσαν πάνω σε ένα τραπέζι ή κρεβάτι, έχοντας τα πόδια γυρισμένα προς την έξοδο. Το κεφάλι του ακουμπούσε πάνω σε ένα μαξιλάρι με λουλούδια. Τον νεκρό συντρόφευαν οι γυναίκες του πολύ στενού του οικογενειακού περιβάλλοντος και άρρενες συγγενείς και φίλοι. Γύρω του, μοιρολογίστρες, λουλούδια, λήκυθοι και άλλα αγγεία με αρώματα, συμπλήρωναν τη σκηνή που συναντάμε πολύ συχνά πάνω στα ταφικά αγγεία της αρχαιότητας. Σκηνές που επαναλαμβάνονται ζωντανές στις μέρες μας σε όλο τον ελλαδικό χώρο....

Πολλές φορές έβαζαν στο στόμα του νεκρού ένα νόμισμα. Ήταν τα βαρκάτικα, ο οβολός που έπρεπε να πληρώσει στον Χάροντα που τον περνούσε με τη βάρκα στον ποταμό Άδη (οι λαϊκοί άνθρωποι της αρχαιότητας χρησιμοποίησαν το στόμα τους για πορτοφόλι). Άλλες φορές πάλι, έβαζαν κοντά στον νεκρό ένα γλυκό από μέλι, διότι πίστευαν πως με αυτό θα μπορέσει να κολακέψει τον Κέρβερο, τον σκύλο-φύλακα του Άδη. Η κηδεία γινόταν μέσα στο σκοτάδι της νύχτας, πριν βγει η πρώτη αχτίδα του ήλιου και μολυνθεί από τον νεκρό, που θεωρείτο μiasμένος.

Έκαναν τελετές εξαγνισμού, ενώ οι συγγενείς πλένονταν με νερό φερμένο από άλλο σπίτι κι έπειτα έτρωγαν όλοι μαζί (νεκρόδειπνα). Την επόμενη, γίνονταν εξαγνισμός του σπιτιού με θαλασσινό νερό. Την τρίτη μέρα, την ένατη, την τριακοστή και στο χρόνιασμα, έκαναν προσφορές, θυσίες και συμπόσια στη μνήμη του νεκρού. Η τελευταία μέρα των Ανθεστήριων, στα τέλη Φεβρουαρίου λέγονταν Χύτροι και ήταν η μεγάλη γιορτή στη μνήμη των νεκρών (συγγενεύει με τα σημερινά Ψυχοσάββατα). Μέσα σε πήλινες χύτρες, ετοίμαζαν ένα χυλό από σπόρους (πανσπερμία), που έπρεπε να φάνε πριν νυχτώσει. Όλοι έρχονταν στο κοιμητήρι για να τιμήσουν τους νεκρούς τους και θυσίαζαν στον Ερμή Ψυχοπομπό, τον οδηγητή των νεκρών στον Άδη. Στο τέλος της ημέρας, για να εξορκίσουν την κακή τύχη έλεγαν: «Στην πόρτα (έξω) οι Κήρες, τέλειωσαν τα Ανθεστήρια». Οι Κήρες ήταν θεές του θανάτου.

Απόσπασμα από το βιβλίο της Άρτεμις Σκουμπουρδή, «Αθήνα: Μια πόλη μαγική» (Αθήνα, 2006, εκδόσεις Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ)....